

SO'Z SEHRI
(Xayku xaqida)

Yapon she'riyatidan Xoldor Vulqon tarjimasi. 1983 yil.

Xayku yolg'izlikni kuylaguvchi ixcham san'at asari bo'lib u tashvishlardan bezgan, noxaqliklardan, ozorlardan charchagan, g'iybatlar paykonidan vujudlari g'alvir, xorg'in ruh egalarining chekinadigan uzlatgoxi, xilvatidir. Yapon shoirlari tabiat bilan uyg'un umr kechirib xaykular yozish uchun roxiblar kabi janda kiyib, xassa tayanib yovvoyi kaptarlar g'uwillayotgan kimsasiz dalalar ortida, tumanli tog` qishloqlaridagi chakalakzor o'rmonlarda, vayrona ibodatxonalarining unut xarobalarida, yovvoyi gullar ochilib yotgan o'ngirlarda yolg'iz yashaganlar va go'zal, o'lmas asarlarni yozib qoldirganlar. Xaykularda ko'p qirrali nimkosa ma'no, falsafiy mazmun yo'q. Yapon shoirlari xaykular orqali go'zal tabiat manzaralarini, yoxud narsalar xolatini yoki odamning muayyan ruhiy kayfiyatini aks etdirish orqali o'quvchiga xayrat bag'ishlaydi, tuyg'ularini ibtidoiylashtirib tabiatga yaqinlashtiradi, insonning hissiyotlarini sun'iylik g'uborlaridan tozalaydi. Xaykularda aks etdirilgan manzaralarni ko'z oldingizga keltira olsangiz, tog'dagi qishloqda oy chiqishini sarg'ayib kuzatayotgan dexqonlar holatini, butazorlar ortidan ohista ko'tarilayotgan to'lin oyni ko'rayotganday, chigirtkalar chirillashini eshitayotganday, bo'lasiz. Tahayyul va tahayyur shu'lalariga yo'g'rilasiz. Quyida bundan olti asr avval yozilgan yapon xaykularini o'z tarjimam orqali xukmingizga xavola qilarkanman, shunday ajoyib yapon shoirlarining xaykularini va tankalarini ona tilimizga o'girish menga ham nasib etgani uchun Janobi Haqqa hamdu sanolar aytaman.

Negaki, Payg'ambarimiz Sarvari koinot Hazrati Muhammad Sallolloxu A'layxi Va Sallam o'z xadisi muboraklarida marxamat qilib: -So'zda sehr, she'rda hikmat bor - deganlar. Qolaversa, yapon shoirlari toju-taxt vasvasasi, fisqu fasod, shaxvoniyat va molu dunyo xirsidan yiroq o'z xayku va tankalarida Ollox yaratgan dunyoning go'zal manzaralarini aks ettirib bandalarga hayrat bag'ishlaydi, insonlar qalbida Ollox qudratining tajallosi bo'lgan tabiatning musaffo go'zalligiga mexr - muhabbat uyg'otadi.

BUNDAN 600 YIL AVVAL YOZILGAN XAYKU VA TANKALAR

Baland qoyadagi daraxtga yana
Ilinib qolibdi
Mening varragim . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Ajoyib varrak ko'tarildi
Kambag'alning tomi ustidan
Ko'm - ko'k osmonga . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Oyning birinchi kuni, mening ushoqdek
Varragim boshqa varraklar bilan
Qo'shilib likillar Edo* ustida . . .

* Edo- Tokioning eski nomi.
Kobayasi ISSA .

* * *

Sel toshqini .
Oh , qanchalar to'lib oqmoqda ,
Qal'a atrofidagi zovurlar !

Masaoka SIKI .

* * *

Bahor seli .
Okeanga quyilmoqda
Bo'tana suvlar . . .

Yosa BUSON .

* * *

Suv toshqini
Mushuk tushib ketdi oqimga
Sakrab o'tolmadi bechora .

XORO.

* * *

Bahor shamoli .
Yutoqib - yutoqib suv ichar sichqon
Sumida daryosidan . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Qayiq ustida varaqlari
Tosh bilan bostirilgan kitob
Bahor shamollari esar . . .

KITO .

* * *

Bahor shamoli .
Turnalar oqarib xurpayar ,
Qarag'aylar orasida . . .

RAYDZON .

* * *

Xuddi odamlarday daydib yuribdi ,
Kaptarlar , chumchuqlar
Baliq ovi mavsumida .

Kobayasi ISSA .

* * *

Baliq ovi mavsumida
Qisqichbaqa ishonqiramay
O'lchab yurar qumda oyoq izlarin . . .

ROFU

* * *

Gullagan sakuralar ichra
Fudziyama yuksalmish ko'kka -
Yaponiyada bahor !

SYoU.

* * *

Uzoqdagi fudzi tog'larin
To'sib qo'ydi yashil to'nila
Yoshgina yaproq .

Yosa BUSON .

* * *

Sholi ekish mavsumi .
Ox qancha qayg'u , qancha tashvishlar
Quyilgan - a bu qo'shiqlarga !

Kobayasi ISSA .

* * *

Dexqon uxlar tog' etagida .
Ketmonchaga boshini qo'yib
To'rg'ay sayramoqda havoda .

Kobayasi ISSA .

* * *

Sholipoya chopgani chiqdim .

Qush ham sayrab qo`ymas aqalli
Tog` yonbag`rida . . .

Yosa BUSON .

* * *

Men bu yerni ag`dargunimcha
Ketib qopti dala osmonida
Suzib yurgan bir parcha bulut . . .

Yosa BUSON .

* * *

Oqshom tutunlari .
Nog`oralar zirillar gulxan tomonda
Chalinadi quloqqa qo`shiq . . .

RYoTA .

* * *

Kun uzoq cho`zilar
Ko`prikka qo`nganicha turar tustovuq
Ketmaydi uchib . . .

Yosa BUSON .

* * *

Kun uzundan uzoq ,
Olisdan elas - elas eshitiladi ,
Objuvozning horg`in g`ijiri . . .

YaXA .

* * *

Uzoqda uchmoqda bir gala o`rdak ,
Men ketmonchamni chayqayman .
" G`aq " etadi nimadir suvda . . .

Yosa BUSON .

* * *

O`tloq uzra tutun cho`zilgan
Vaysashmoqda bir narsalar deb
Ikkita biya . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Eh sen bulbul !
Loy oyog'ingni arttayapsanmi ,
Olxo'ri gullariga . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Bulbul sayrayapti
Har zamonda tashlab qahrli nazar
Mening kulbanga . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Bulbul sayramoqda
Gox uyonga , gox buyonga o'girilib
Gullagan novdada . . .

Yosa BUSON .

* * *

Bulutlarga sho'ng'ib
Va ularla uchib shamolga
Qaldirg'ochlar kelar bahorda .

DAKOSU .

* * *

Dexqon ishlayotgan
Orol ustida ham
To'rg'ay qo'shig'i . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Yashil javdarizor .
To'rg'ay ko'tarildi dala ustiga
So'ng yana pastladi . . .

ONISURA .

* * *

Narsalarni yoruqqa qo'yib ,
Kuzataman soyalar tug'ilishini
Kuzgi choshgoxda . . .

KYoSI .

* * *

Tong yorishar
Qo'ng'iroqlar ovozi
Tumanlarga belanar .

Mantsuo BASYO .

* * *

Fudzi tog'i ,
Kuzgi osmonni teshib
Ko'tarilar yuksakka .

ONISURA .

* * *

Kuz kechasi
O'raladi no'noq yo'lovchi
Yupqa ko'ylakka . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Taralmoqda " o - o - o - ou ! "
Mungli chorlov aks - sadosi
Tun qo'ynida daydiydi bug'u . . .

Matsuo BASYO .

* * *

Kuzgi tog'da ibodatxona .
Ayvonda turganCHA tingladim ma'yus
Bug'u chorlovin . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Bug`u ovozi
Olisga jaranglab singadi
Ma'yus va ma'yus

Matsuo BASYO .

* * *

Tungi sovuq .
Menga juldur to'nin qarzga beradi
Daladaga qo'riqchi . . .

Matsuo BASYO .

* * *

Izg'irin ,
Uzoqlarda kasal turnani
Ko'rayapman men . . .

Yosa BUSON .

* * *

Po'sht - po'sht , chirildoq
Xozir yonboshimga ag'darilaman -
Qani , jo'nab qol - chi bu yerdan !

Kobayasi ISSA .

* * *

O'choq boshidagi kovakka
Chirildoq kirib olgan
Tungi sovuq . . .

Yosa BUSON .

* * *

Kuz kelmoqda
Bu xaqda xabar olib ,
Uchib keldi qizil ninachi .

SIRAO .

* * *

Zog`cha tutib oldim

Uning ko'zlariga qarab bildimki ,
Kuz kelayotir .

DAKOSU .

* * *

Ilgaklangan eshik -
Hovli sahnasida
O'ynar xazonrez . . .

TYeYGA .

* * *

It xurmoqda
Ajratib qurigan xazon shitirin
Xovlida bo`ron . . .

Sisey - DZYO .

* * *

Oyoq ostidan chiqqach
Chiroyliroq bo`lib qoldi u -
Bujmaygan yaproq

KYOSI .

* * *

Nok archayapman , oqmoqda ,
Xushbo'y ,shirin tomchilar
Pichoq bo`ylab yugirib . . .

Masaoka SIKI .

* * *

Oppoq xrizantema -
Mana qarshisida to`xtab qaychi ham
Qotib qoldi bir daqiqaga .

Yosa BUSON .

* * *

Yangi bog` yaratdim
Nihoyat undagi toshlar namlandi
Birinchi qish yomg`iri . . .

SYADO .

* * *

Birinchi qish yomg'iri
Maymun ham qarshilik qilmaydi
Kiydirsang chopon .

Matsuo BASYO .

* * *

Qanday qaysar odam !
Baliq tutar qish yomg'irida
Qosh qoraygan chog` . . .

Yosa BUSON .

* * *

Men shamolga qarshi yurayapman
Soyabonim ortga tortadi
Qishki yomg'irlar vaqti . . .

Sisey - DZYO .

* * *

Dexqon keng dalada
Menga yo'l ko'rsatdi
Yulingan sholg'om bilan . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Tashlandiq hovuzda
Bir poy qamish shippak
Ho'l qor yog'moqda . . .

Yosa BUSON .

* * *

Tovuqlar katakda uxlashayotir
Bu vaqt qor yana qalinroq
Qoplayotir dalalar ustin

Kobayasi ISSA

* * *

Shamol qalpog`ini uchirib
Savalaydi sellar beayov
Qo`riqchi dalada . . .

XAGI - DZYO.

* * *

Oydin kecha -
Naqadar ayanchli , naqadar baxtsiz
Daladagi qo`riqchi . . .

Masaoka SIKI .

* * *

Daladagi qo`riqchi
Hatto Xizr bo`lib kelganida ham
Boshdan olmas yevroqalpog`in .

DANSUY .

* * *

Hoy , hovlida yana ne shovqin ?
Bu qo`riqchi , kuchli shamolda
Yerga qulab tushdi gursillab .

BONTYO .

* * *

G`oz , yovvoyi g`oz ,
Ayt necha yil uchding sarosar
O`rmonlar ortiga , dengiz ortiga ? . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

Yovvoyi g`ozlarning galasi ,
G`og`olab pastladi yaydoq dalaga .
Kuchaymoqda tungi sovuqlar . . .

KYOROKU .

* * *

Qizilishton taqillatmoqda -

Kun botsa ham hamon tinmaydi
Hamon o'sha eski joyida . . .

Kobayasi ISSA .

* * *

O'choq boshidagi kovakda
Kuylar tamom o'zin unutib
Tanish chirildoq . . .

Matsuo BASYO .

* * *

Teshik soyabon -
Qishlov uchun qo'l keldi juda
Ko'rshapalaklarga !. . .

Yosa BUSON .

* * *

Sovuq tun
Jig'imga tegishchun qo'shnilar atay
Qozon taqirlatayotirmi ?

Yosa BUSON .

* * *

Sichqon chiqib borar
Ko'rpam yonidagi jinchiroq sari
Yog` ham muzlabdi . . .

Yosa BUSON .

* * *

Matsuo Basyo yozgan xaykular:

Qorli tong.
Yana quritilgan baliqni
Yeyman shekilli yolg'iz bir o'zim.

Dengiz suvida suzib yurar
Mayda yaltiroq baliqchalar
Tutaman desang yo`q bo`lib qolishar.

Sovuq shamollarda sholoplar eshkak
Yuragim siqilar
Tun yana ko'z yosh...

Shu qoyadan turib
Ko'm - ko'k dengizga
Qalpog'imni uloqtiraman!

Qishki dala
Uzoqlarda yurar dexqonlar
Qolgan - qutgan cho'plarni yig'ib

Sochim o'sibdi
Ozib ketdim, rangim olingan
Bug'u oyidagi yomg'ir to'xtamas.

Banan yaproqlari so'lg'in
Oyning porlab chiqishini
Sarg'ayib kuzatar dexqonlar

Yo'llar toyg'oq muzlama
Attang, toyib yiqildi
Shirakayf do'stim.

O'lgan o'g'lin eslab yig'ladi ota
So'nayotgan gulxan cho'g'lari
O'chib qoldi uning ko'zyoshlaridan.

Egnimdagi qog'oz ko'ylagimni
Ivitib yirtibdi
Bahor yomg'iri.

Muzlagan olabug'a baliqlari
Irjaytirib yotar tishlarin
Sovuq do'kon peshtaxtasida.

Qaydasan sen, mening tayanchim?
Xassa qilib olgan cho'pagimni
Sindirdi kuzgi shamol.

Ufqlarga botmoqda quyosh
Kuzgi daryo suvlarida
Yaltillaydi mayda baliqlar.

Choponim yupqa.
Kun bo'yi o'tirib undagi bitlarni
Terib o'ldirdim.

Juda qalin qor yog'ibdi
Endi Xakbinz tog'idan
Qanday oshib o'tar odamlar?

Yosinodagi gullagan giloslarni
Ko'rsataymi senga,
Mening qalpog'im?

Oxir quvib yetdim
O'tgan bahorni
Olis "Vaka" bandargoxida.

Voy bayov!.. Voy bayov!..
Yana nima deyish mumkin siz xaqingizda
Yosinodagi gullagan gilolar!

Ot ustida uxlab qolibman.
Uyg'onganda ko'rdim olisda oyni
Tongi tutunlar.

Qarayman, aylanar qorga
Qorong'u kechada
Qishki yomg'irlar.

Ustunlariga has - xashak ilingan
Ko'prik xayrlashayotir
To'lin oy bilan.

Qaydan keldi bu yalqovlik?
Bugun arang uyg'otishdi meni
Shovullaydi bahor yomg'iri.

Qiziqamiz yonar qurtlarga,
Qayiqchidan umid yo`q, u mast,
To`lqinlar qayiqni surib bormoqda.

Oydin qish kechasi
Qor bosgan yo'llar,
Itga o'tay desam topilmaydi tosh.

Kobayasi Issaning yana ikki xaykusi:

Kechib o'tdim sayoz va toshli,
Fe'ruzarang daryo suvlarin
Shippagimni qo'linga olib

Oydin kecha
Tiniq sholipoya suvida
Oqib yurar gilos gullari .

Kovaxigasi Xekigadoning ikki xaykusi

Suzayotir qora kemaday,
Sekin asta bulutlar aro
Tog`ning cho`qqisi.

Shilliqqurtning sira
Chig'anog`idan chiqqisi kelmas
Kuzgi shamollar.

Masaoka Sikining ikki xaykusi

Gullagan Yamabuka soyasi,
Suv solingan qovoqda
Biltanglaydi kumushrang baliq.

Kimsasizlik.
Daraxt soyasidagi o'rindiqda
Qarag`ayning igna barglari.

Nayto Meysetsu yozgan xaykular:

(1847 - 1926)

Og`ilxona ustida

Porlar yangi oy.
Olxo'ri gullabdi.

Qaytarib keladi o'z ovozimni
Yana o'zimga
Kuzgi bo'ronlar.

Oy porlayotir.
Oyoq qo'ydim osma ko'priikka,
Lapangladi ko'prik g'ijirlab .

Yurmayotgan otining
Jilovidan tortar zo'r berib
Aravakash sovuq kechada.

Eshitilar oyna ortidan
Dexqon ketmonining chiqirlashlari.
Shudgorda tosh ko'p.

Zilol suvli daryo,
Lapanglab oqmoqda
Suvga qulatilgan xodalar.

Tutunlarda ko'rinmay ketar
Sargashta roxib.
Olislarda yangrar qo'ng'iroq.

Chug'urchuqlar galasi
Uchib o'tdi tepamdan.
Eshitdim qanotlar shuvillashini.

Menga sovg'a berishdi,
Uyga olib ketyapman suvli kosada
Oltin baliqchani.

Qish yomg'iri.
Xamma narsa jim.
Qirg'oqdagi qayiq ham hatto.

Go'yo itoatkor kapalakni oldiga solib

Xaydab kelayotganga o`xshar
So`qmoqdagi yo`lovchi.

Taneda Santoka xaykulari:
(1882 - 1940)

Shunday ketmoqdaman
So`zanakni qalpog`imga
Qo`ndirganimcha.

Yolg`iz o`tiribman
Romlarga yelimlab
Yangi qog`ozni.

Qanday va qayoqdan qaramayin
Hamon yog`ayapti to`xtamay
Yog`ayapti qor.

Chirildoqlar chirillar.
Berkinishning iloji yo`q
Bu tovushlardan.

Hamon uchayapti
Kuzgi daraxtlarning
Yaproqlari sovuq shamolda.

Dam olib yotgan chog`im
Qizil so`zanak
Oyog`imga qo`ndi o`tloqda.

Yaxshilab chaynash kerak,
Hafsala bilan.
Guruch bu guruchda...

Sake ichib
Chirildoqlar bilan
Uxlab qolibman.

Yozgi sel shovqini
Yillar o`tishi bilan men kabi
Qaribdi u ham.

Mana uchrashdik nihoyat,
Baland qoyalarda choy butalari.
Ular gullabdi.

Ayozli qish kechasi.
Sovuq izg'irin.
Men qaerda tunayman endi?..

Qayoqqadir shoshar
Sovuq bulutlar
Cheksiz osmonda...

Dalada izg'irin.
Toshlarni teraman
Kuzgi shamolda...

Qishki yomg'irlar.
Nazarimda,
O'lmaganga o'xshayman hali...

Qanday ivib ketdima!
Boyagina huv anavi,
Bulutlardan yoqqan yomg'irda!..

Uzuliksiz kovshanaman.
Mening ovqatim -
Guruch kepagi.

Hoy ,noinsof chigirtka!
Xaltadagi guruch o'zi oz!
Ertagacha yetsin...

Kechki ovqat yo`q.
Kuzataman quyoshni
Tog`lar ortiga...

Oh, qanday ajoyib
Sel boshlanishi!
"Tuk - tuk - tuk - tuk"...

Yolg'iz kapalak pildirab
Uchib aylanyapti.
Hamma yoqda tosh.

Oqshomda uyga qaytayapman
Qor ustini qoplab borar qor.
Taraladi sukunat xidi.

May oqshomi.
Baqalar qurillashi aro
Poezd shovqini.

Ayvonda o'ltirib
Tongi shabbodada
Umebosi qiyomin yeyman . . .

Yolg'iz va sokin
Jim - jit o'ngirlarning
Shaffof tonglari . . .

Iyul jalasi
Toshib ketdimi deymanda ,
Samo to'g'oni . . .

Xotiralar uchib kelar
Qaydandir birdan
Oppoq yuvosh kapalak bilan . . .

Atrof tog' o'rmoni ,
Boshim ostida tosh .
Va bulutlar kuzgi osmonda . . .

Tungi ibodatxonada
Tongacha mushuk
O'ynaydi parvona kapalak bilan

Yo'lda kasal bo'lib qoldim ,
Mana endi tungi zulmatda ,
Tinglayapman sel shovqinini . . .

Qorong'i tushdi
Endi oydin tog'lardan
Axtaraman tunamoqqa joy

Naxot shu kul qolgan bo'lsa
Yoqib yuborilgan kundaligimdan ?. . .

Tong pallasi yirik tomchilar
Nog'ora qilib chalar
Kulbaning tomin .

Burga chaqib uxlatmayapti . . .
Yulduz to'la bepoyon osmon . . .

Dengizlarga tikilganimcha
Soxildagi o'tloqda
Bo'shanaman , xojat qilaman

Bolakaylar o'ynab yuribdi
Qabrlar aro . . .

Oqshom qo'ng'irog'i jaranglar . . .
Oyoqlarim yurmay qo'ydi . . .

Kuzgi shamollarda
Ot sug'oraman . . .

Cho'chqa menga tikildi ,
Qiziqishdan ochilgan og'ziga
Kirmoqda kuzgi shamol .

Kun bo'yi yomg'ir yog'di .
Men o'yladim xasratga cho'mib ,
Olislarda qolgan Vatanimni .

Yemish so'rab miyovlar mushuk
Lekin hech narsa yo'q unga bergani . . .

Buncha ham mazali
Bo'lmasa guruch .
Kavshanaman bir o'zim o'ychan .

Oftob qizdirmoqda
Ustarada qirilgan
Taqir boshimni

Isikava Tokuboku .

(1886 - 1940)

Yarim kechasi ko'chada xayrlashayotib
O'pishgandik ikkimiz uzoq . . .
Olis kunlar yong'ini . . .

Turgenevning romanin
Poezdga o'qib ketayotib
" Isikari " dan o'tib ketibman

Midzuxara Syuosi .

Ko'l uzra porlayotgan oyni ,
Tomosha qilmas hech kim
Barcha sholi o'rimida . . .

Binafshalar gulladi yana
Toptaldi so'qmoqlar
Bahorgi o'rmonlarda

Olmalar gullagan .
Boyagina yoqqan bahor selida ,
Oppoq gul qopladi soxil suvlarin .

Oy porlar .
Qayinlar soyasi sezilmas ,
Tumanlarga cho'mgan qayinzor

Bahorni kuzatayapman
Yomg'irlarda shalobbo ivib
Bulutlar bilan yuzma - yuz , tog'da

Yomg'irli kun .

Oqin bo'ylab oqar xrizantemalar
Ko'rinmaydi bironta qayiq

Choy gullaydi baland qoyada ,
Shom zulmati qoplagan tog'lar .
Olislardan ko'tarilar oy

Naxotki binafsha
Yolg'iz gulladi
Tutzorda yana . . .

Qaldirg'ochlar chiyillab uchar ,
Tog'lar orasidagi uyimning ,
Tomi ustidan .

Xagi gullayotir
Asama tog'iga chiqaman
Bulutlarni qayrib . . .

Jarlar aro , to'lqinlar uzra ,
Chaykalarining ini yonida
Olxo'ri gullar . . .

Berkinadi o't - o'lan ichra
Tunash uchun o'tloq kakkusi ,
Yaqinlashar tun . . .

Akutagava Ryunoske .

Xatto quyoning ham ,
Quloqlari shalpayib qoldi
Qanday issiq xavo !

Mana tong otdi ,
Qo'shig'ini to'xtatib birdan ,
Chirildoq jimib qoldi

Tog' etaklarida
Yumilib qolibdi sovuq ayozdan ,
Choy g'unchalari

Qishki yomg'irlar ,
Kanal qirg'og'idagi choyxonada
Yolg'iz bir mexmon . . .

Bog` yo`lakchasidagi
Ko`lmakda aks etar
Azaliya gullari . . .

Qish kechasi sovuq ,
Yo`lning ikki cheti
Bambuk o`rmoni .

Natsume Soseki .

Men kasal yotgan xonaning
Bambuk pardasida
Kuzgi kapalak

Kuzgi daryo uzra ,
Aks - sado yangrar .
Chayla qurishyapti uzoqda

Kuzgi daryo soxili ,
Topib oldim silliq , yapaloq .
Oppoq qayraq tosh . . .

Nakamuro Kusado .

Gilos mevalari
To`ldi qirmiz sharbatga
Biz o`g`il ko`rdik . . .

Qishki dengiz ,
Oqayotgan gul pallalariday ,
Suzar chaykalar

Osmonda yulduzlar,
Qayiq to`la olma ,
Uy tamon suzaman...

Ko`zaga suv quydim

Qo'ng'iroqlar tovushin tinglab ,
Yangi yil kechasida

Iida Dakotsu .

Pechkada o'tin yonar ,
Oyna orti - sovuq dengiz uzra
Chiyillaydi chaykalar . . .

Pechka eshigin ochdim ,
Oxista , istamaygina
Yonadi ko'mir . . .

Shamolda chayqalib jaranglar
Eshigimga osilgan qo'ng'iroq
Anor gullabdi . . .

Pashshaxonaga kirib yotibman ,
So'nayotir kuzgi saharda
O'choqdagi kechagi cho'g'lar . . .

Namiqib bo'kdi tevarakdagi ,
Quvrab qolgan kuzgi maysalar.
Yomg'ir quyar tog'larni yuvib

Esar g'arbiy shamollar ,
Kirib kelar yomg'ir suvlari ,
Ostonaga qadar o'rmalab .

Inson qalbiga o'xshar
Faqat bir narsa -
Kuzgi yonar qurt . . .

Qor ko'mib tashladi
Barcha yo'llarni
Isinaman o'choqda yolg'iz . . .

Nayto Meysetsu .

Shaffof suvda
Qilt etmaydi mudroq baliqlar
Kuzgi shamol . . .

Takaxama Kyosi .

Qor og'irligidan qiyshaygan
Og'ilxona tamonda
Maraydi sigir . . .

Guvillagan sovuq shamolni ,
Ko'ksim bilan qarshi olib .
Bir zumga unutdim qariganimni . . .

Men bugun xar doimgidan ham ,
Qo'proq achindim gullarga
Qish shamolida

Baland qoya toshlar aro
Ko'rinadi mo'jaz bir qishloq ,
Qishki qaltis yo'llar .

Ikkiga ayrilib
Oligsa cho'zilar ikki ip -
Dala so'qmoqlari

Xademay jimib qolar
O'tinchilar boltasi tog'da ,
Kuzgi yomg'irlar . . .

Uxlang Tokioliklar !
Birinchi qish yomg'iri yog'ar ,
Tungi jimlikda

Ariqchani loyqalatib ,
Dexqonlar sholg'om yuvar
Xafsala bilan . . .

Qishki bo'ron .
Fonarning xira nuri ,
Aks etadi paqir suvida

Mo'rini ochaman .
Qilt etmay osilib turar ,
Kul ustida mudroq o'rgimchak

Birinchi qish yomg'iri ,
Mening yuragimda umrbod
Qolar endi u . . .

Janub yoqqa uchib o'tdi qush ,
Tumshug'ida nimadir cho'qib .
Meva shekilli . . .

Mana , yana bitta chinor novdasi ,
Yalang'ochlandi . . .
Chor - atrof jim - jit.

O'tinchilar qarar ,
Tog'lardan turib ,
Vodiyalarda qolgan qorlarga . . .

Kovaxigasi Xekigado .

Oyog'im ostida o'ralashib ,
O'sgan maysalar aro
Chiyillaydi mitti jo'jalar

Men tun bo'yi xayku yozaman ,
Xotinim esa
Nimanidir yamab - yasqaydi . . .

O'tloqqa chiqaman ,
Qizg'aldoqlar to'zg'ir shamolda
Suqsirlar uchib o'tar . . .

Kartoshka qaynataman,
Tovushsiz koinot bo'shliqlarida
Yig'lar bolakay . . .

Qoraygan o'choq mo'risi uzra
Aylanadi inga joy izlab
Qaldirg'ochlar baxorda . . .

Qishloqda bayram ,
Qirmizi fonarlar yonar ,
Bug'u ma'rar olis zulmatda . . .

Suv charxpalagin aylantirishdan ,
Charchadi odamlar
Sholi ekish mavsumida . . .

Bug`da pishirilgan sholg`omni
Suzmaga qo`shib yeb
O`ltirdim g`amgin . . .

Sovuq suyagimdan o`tib ketdi
Choshgox payti soxilda
Qarag`aylar aro daydiyman .

Novdalari gulga burkangan
Bexi daraxti ostida
Gullaydi binafshalar .

Xuv ana , uzoqda
" Yosa " ning qishki dalalarida
Ko`rayapman qor qarqaralarin .

Isikava Takuboku .

Kasalxona derazasiga
Yaqin olib kelishdi meni.
Odamlarni ko`rib quvondim.

Oxiri uloqtirdim
Kuya yegan telpagimni men.
Olti yil kiydim uni.

Toki Dzemmaro.

Uzoqlarni ko`rsatdim barmog`im bilan,
U yoqlarda, u o`lkalarda
Oqib yotar Volga daryosi.

Uziliksiz, xuddi telbadek,

O'ylayverdim achchiq tamaki chekib
Olis Sibir qorlari xaqda.

Qayta - qayta o'qiyman ko'zlarimda yosh,
Yurakka yaqin Turgenevning bu kitobi.
Muqovasi sarg'ayib ketgan...

Ox, necha bor o'chdi papiros cho'g'i,
Hasratli o'ylar -
Achchiq Rus tamakisi, qish...

Nasivaki Dzyundzaburo.

Kuzgi daryo qirg'og'i.
Uzun - uzun o't - o'lan ichra
Baliq tutayotgan odam o'ltirar.

SAYGYo ShYe'RIYaTIDAN

Ex ,agar bu dunyoda
Oy bulutga botmasa
Olcha gullari to'kilmasa
Men yashayverardim
Dalalardan kelmay umrbod

" Yosino " tog'laridagi
Olcha butoqlarida
Muzlab yotar qor
Olchalar gullashga
Kechikmasaydi . . .

Duvillab to'kildi
Uzun - uzun o't - o'lanlardan .
Billur shudringlar .
Kuzgi shamol guvillar
" Myagino " dalalarida

Nixoyat kuzgi osmonda
Qosh qoraygan on
Arang - arang yaltirab

Qo'rindi uzoq kutdirgan ,
Sog'intirgan oy

Endi qandoq qilaman men ,
Ko'ylagimning namchil yengida ,
Yalt etdi shu'la
Botib ketdi bulut ortiga
Kuzgi mayus oy

Kuz oqshomi , oydinda
Yoprildi bulutlar
Oy yuzin to'smoq uchun
Yo'q , ko'zlarimni aldabdi
G'ozlar galasining ko'lankalari

Osmonda oy yo'q .
Chiqarmikin u ?
Men ayvonda o'ltirganimcha
Uzoq kutdim
Oy chiqishin tog'li qishloqda

Kunduzgiday yop - yorug' kecha
Ko'lankam ham ko'rinmas .
Oy yaraqlab porlar
Borar manzilimni angladim
Qo'ng'iroqlar tovushidan

Shudringlarin to'kmay
Uzib oldim men
Gullagan Xagi butog'ini
Chigirtkalar qo'shig'in tinglab
Oy yorug'ida

Qora siyox bilan yozilgan
Xatlarga o'xshab
G'ozlar qanot qoqib
G'og'olab uchar
Tungi osmonda

O't - o'lanlarni qayrib
Yurdim qayg'uga botib
Shudringlardan og'irlashdi

Ko'ylagim yengi
Chigirtkalar menga qo'shilib yig'lar

Baxor tumanlari,
Qayoqqa , qaysi tarafga
Uchib ketdi ekan qirg'ovullar ?
Ular tuxum qo'ygan o'tloqqa
Bolalar o't qo'yibdi

Tuman qoplagan dala
O'raman o't - o'lanni .
Tumanlar qayg'uli
Bolaligim berkinib olgan
Xuv olisda , tumanlardan ham narida .

Tumanli tepaliklar tamonga
Berkingan qirg'ovullar
Uzoq - uzoqlardan
Qanotlar sharpasi
Sezilar menga

Tinchim yo'qolgan
Qaerda , qaysi o'ngirda
Qaysi tog' yonbag'irida
Qaysi olcha
Gullar ekan birinchi bo'lib

VAKAYAMA BOKUSIY yozgan tankalar .

Vulqon poyida o'sgan
Qarag'ay o'rmonida
Oy kumush shu'lalar taratgan kecha
Tun bo'yi tinmay
Sayradi kakku

Eski kvartalda
Ufqdagi shom bulutlariga
Qarab to'ymayman .
Kechki soat vaqtin xabarlab
Qo'ng'iroqlar jaranglar

Sajdagoxdan tushaman ,
Zinama - zina , oxista .
Va quyushayotgan zulmatda

Butun vujudim bilan
Xis qilaman bu kuz , bu tunni . . .

Oqshom xasrati !
Qirmiz ko'mirlarga sochgin
Ozgina SAKE
Xushbo'y ko'katlarning xidiga
To'lib ketar o'shanda xonang .

Mudroq tog'lar
U yoqda tog'lar poyida esa
Mudraydi dengiz
Qirg'oq bo'ylab sayr qilaman
Baxor quvonchiga to'lib vujudim

Yarim kecha oydinda
Uyga qaytaman .
So'ng zinapoyada to'xtayman
Yengimdagi archa ignabarglarin
Qoqib tushirmoq uchun .

Bulutlar tarqadi
Men Asama cho'qqisidagi
So'qmoqlarda daydiyman
Vulqon mo'risi ustida
Bulut parchasiga o'xshagan tutun

Dengizga termuliman
Eshitaman qirg'oq kuylashin .
To'lqinlar gumbirlar
Gox ko'kka sapchib , goxida pastlab
Yuragimni to'ldirar g'amga

Derazani ochaman
Yuzlarimni silar quyoshning
Muloyim nuri .
Uzoq kutgan edim , nixoyat
Keldingmi , oltin kuz !

Dud burqsigan o'choq
Tutun xidi kelar
Kurujkadagi qaynoq suvdan

Tog'dagi qishki kulbada sovir
G'aribgina kechki ovqatim

Daraxt shoxlari aro
Porlaydi qishki quyosh ,
Yuzlarimga tegar
Uning nurlari
Yoritadi , lekin isitmas !

Men uzoqqa ketdim .
Va dengiz soxilida
Tunamoqchi bo'ldim
Endi yotgan edim yarim kechasi .
Quydi daxshatli jala.

Yosii Isamu .

Qumli qirg'oq .
Baliqchi qayig'iga o'tirib olib
Seni olaman qo'ynimdan -
Muxabbat xaqidagi qissa,
Sexrlanib qoldim sen bilan

To'lqin yugirib
Sholoplab qaytdi
Qumdagi men yozgan xatni o'chirib .
Kim o'chira olar , ayting kim ,
Motamzada Xatni yurakdan ?

O , naqadar orziqar yurak !
Qumtepa kechasi tushar yodimga .
Dengiz g'alayoni olisda
Chaykalarining g'amgin shovqini .
Pichirlab aytilgan sevgi izxori . . .

Naxotki shunchalar mayda ,
Arzimas xavotirlarim mening
Xayajon , tashvishlar
Naxotki men unutsam ularni .
Bir ikki qadax vinodan keyin

Oyoqlayotir
Yoshlik yana muvaqqat ishrat .
Endi ular bu xayotda

Xech qachon takrorlanmas
Kuchaymoqda kuzgi shamollar...

Xushbo'y tamaki xidi
Suzar xavoda
Daydiyman g'amgin
Qing'ir - qiyshiq jinko'chalarda .
" Gion " xavosidan simirib yolg'iz . . .

Poytaxtda ayoz ,
Muzlab qolmadimikan Uchib ketayotib
Qo'ng'iroq jarangi
Asta valdirayman
Sovib qolgan soke ustida . . .

Bilganimda edi o'shal derazadan
Tumanli zulmatlar aro porlagan
Fonarning xira yog'dusi aro
Sukunatli tunda oynasini
Taqillatgan bo'lardim albat .

Xech kim kelmas
So'ppaygan yolg'iz qabrimni
Ziyorat qilmoqqa ko'zyoshi to'kib .
O'lganingdan keyin unutilishingni
O'ylamoq qayg'uli . . .

Eshitdim , Bokusiy tark etibdi
Bu telba dunyoni .
O , kuz bunchalar mayus,
Xattoki yurt ba yurt daydib yursamda ,
Xayto yeb - ichsamda , xuzurlansamda ! . . .

Kamdan - kam odamga nasib qiladi
Totmoqlik namxush qayg'uni -
Lablar bilan xis qilmoq
Tinimsiz ichilgan sake ta'mini
Xayot va mamotning chegarasida . . .

Fevral oyi ,
Eshitaman olis qaldiroqlarni
Baxorning birinchi aks - sadosin .

Qor yog'ayapti . Men Krab chig'anog'ida
Sake qaynatyapman , yolg'iz bir o'zim

Qaerda , qanday va qachon ,
Tark etarkinman bu dunyoni men
Men xayotim xaqida o'ylayman .
O'limim xaqida fikr qilaman
" Ino " tekisligida , oydinda

Xasratli iztirob !
O'choqqa o't qalayman .
Va tun bo'yi o'ltirib
Xasratli o'ygga cho'maman
Qizargan ko'mirlarni kovlab , ag'darib . . .

Sening fikringa qo'shilmagan
Odamlarni savalash shartmi .
Yaxshisi xivich olib
O'z - o'zingni savalab
Mamataloq qilgan yaxshiroq . . .

Xasratli qayg'ular !
Bugun yana o'choqdagi ko'mir cho'g'ida
Sake isitaman -
Kundan kun tobora qishga
Singib borayotir " Nirao " darasi . . .

Ito Satio .

Men yomg'irli tunda
" Pion " gullarini sog'inib ketdim .
Va fonarimni olib
Tashqariga chiqdim yomg'irda daydib ,
" Pion " larni ko'rib kelmoqlik uchun .

Zulmat quyuglashdi
Men derazani yopmay
Jinchiroq yoqdim .
Qarasam , chiroq yog'dusida darcha ortida
Tovlanib turardi " Pion " gullari . . .

Ko'rayapman - tosh ustin yopib ,
Va daraxtning poyini qoplab ,
Go'yo birgalashib , yig'ilib ,

Xamkorlikda chirpiramoqqa
Xozirlanar bargi xazonlar . . .

Yeru osmon
Tong otguncha uyquga ketar
Zulmat quyuqlashar
Va bepoyon dengiz ustidan
Ko'tarilar qip - qizargan oy . . .

Simaki Akaxiko .

Gullayotgan o'tloqlar aro
O't - o'lanli so'qmoqdan yurib
Keldim olis bug'doyzorga
Va dedim o'zimga o'zim " Jim - jitlik ! "
O'rdak g'aqilladi menga javoban . . .

Yarim kecha
Quyuqlashgan tumanlar aro
Sizar yog'dular -
Va sirg'algan oy shu'lasida
G'ira - shira jilvalanar suv . . .

O'rmon sayxonligidagi
Sichqonli o'tloqlarda
O'ltirdim uzoq
Tog'li o'lka bilan xayirlashyapman .
Qayg'uli va og'ir bu yurak uchun

Xira yorishmoqda tong ,
Iliq ko'l suvlarin bug'latib .
Va tumanlar navbat ba navbat
Suzib kelar
Ko'l ustin qoplab . . .

Chiroq shu'lasiga talpinganicha
Tungi parvonalar aylanar uchib ,
Uyda , men bilan yonma - yon ,
Bolalarim uxlar
Eski - tuskilarga o'ranib , qotib . . .

Yomg'ir tindi .

Shundan bo'lsa kerak ,
Xavo muzdek ,
Guruch qog'ozining qirg'oqlarida ,
Yonib tugayotir botish shu'lası . . .

Tungi ko'chalar ,
So'ngan kullar qurumi bosgan
O'choq mo'risining qirg'oqlarini
Qirov bilan bezaydi
Izg'irin ayoz . . .

Uzoqlardan ,
Tun qa'ridan eshitilar
To'lqinlarning bo'g'iq shovqini .
Daraxtlar soyasi cho'zilib yotgan
Oydında raqs tushar dexqonlar

Yozayapman , yozayapman ,
Qorong'i tushsada
Xatto chiroqni yoqish uchun ham
O'rnimdan turgim kelmas
Yolg'iz qarshilayman oqshomni shunday . . .

Dalalarda erib ketdi qor,
Qo'ng'ir tuproq yalong'ochlandi .
Va osilib turar yer uzra
Botayotgan quyosh lappagi
Ko'rinishi kichik va sovuq . . .

Nagatsuka Takasi .

Dala ortidagi zovurda
Boshlarini chiqarib suvdan
Baqalar kuylaydi .
Siyrak o'rmonda esa
Kalinalar gullabdi oppoq .

Uy oldidagi bog'da
Salqin tumanlar
Tongi g'ira - shirada
" Badyan " shoxlaridan to'kilgan
Xazonlarni supuraman jim .

Loviya palaklari
Yig'ishtirib olingan.
Kuzgi daladagi
To'rsaygan kulrang tikanlar aro
Chigirtkalar chirillar g'amgin . . .

O ,Kameliya guli ,
Muzlab sovgotding ,
Sovuq shamolda
Senga xech kim achinib boqmas .
O'xshash bizning taqdirlarimiz . . .

Bugun tunda jarangdor
Ovoz bilan kuylar chirildoq .
Qaerdadir , shu yaqin atrofda -
Balki , misol uchun , oshxonada , yoki
Sabzovot solingan to'rvada kuylar . . .

Koidzumi Tikasi

Botayotgan kunning shu'lasini
Qirmizi yong'inday shomgi tog'larda .
Bambuklarning qoraygan
Soyalari esa aks etar
Qog'oz devorda . . .

Yomg'ir tindi .
Botayotgan quyosh bo'zarar
Bug' ko'tarilib
Suza boshlar , xovuz ustida
Gullaydi noklar . . .

Qo'shnilar meni
Bug'li xammomida cho'milishga
Taklif qilishdi .
Qaytayotib osmonga boqdim .
Uchqunladi qor . . .

Qadrdon do'stimni
Ziyorat qilgani bordim
Romashka gullari
Juda erta ochilibdi
Chetan devorli , bog'larda .

Fonarni o'chirib
Boraman tong saxar chog'i .
Va ko'raman olisda
Oppoq tumanlar
Yumalanib suzar yer uzra . . .

Syaku Tyoku

Bo'm - bo'sh yo'l .
Quyiladi atrofga jimlik
Qichishadi burun katagim
Yoqilgan gulxanning achchiq dudidan .
Choy qaynatyapman . . .

Qallda xotirjamlik !
Baxor bo'ronidan so'ng
Xamma narsa tinchlandi, mana ,
Eshitila boshladi ko'chada yana
Yog'och kovushlarning to'qillashlari . . .

Bulutlardan sizib o'tayotgan
Oyning xira yog'dusida
Toshayotgan daryo kechuvidagi
Sholipoyalar aro
Bo'qoq tortgan sholilar xidi . . .

Tog'dagi qishloq
Qor bosgan daraxtlar .
Jimlik , sokinlik .
Odam ham , it ham ko'rinmas
Qarg'alar yuribdi uylar oldida

Mana , yana qaytib keldim men ,
O'sha tog'lardagi pastak kulbamga
Oshxonada yangrar
G'aroyib qo'shiq .
Bu yangi hamxonam - qora chirildoq . . .